

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДВНЗ

«Ужгородський національний університет»

Протокол № 11 від 22 грудня 2022 р.

Слова Вченої ради, ректор

проф. Володимир СМОЛАНКА

**Програма
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
за напрямом
*«Використання інформаційно-комунікативних та
цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи
електронне навчання, інформаційну та кібернетичну
безпеку»***

Ужгород 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Впровадження інформаційних технологій, інноваційних підходів до навчання дає можливість організувати по-новому систему освіти, адже в сучасних умовах недостатньо просто отримати знання. Сьогодення вимагає від суб'єктів навчання набуття певних компетентностей, тобто знань, умінь, навичок, поглядів, способів узагальнення та інших якостей, які сприятимуть освітньому процесу та майбутній професійній діяльності. Педагогічні працівники зобов'язані не тільки отримати базу знань з тієї чи іншої освітньої компоненти, але й уміти ними користуватися, а також володіти практичними навичками, які будуть необхідні в професійній діяльності.

Нова українська школа ставить ряд вимог і до сучасного педагога. Учитель XXI століття повинен вільно володіти ІКТ, мати навички роботи з ними та використовувати їх у своїй педагогічній діяльності. Одним з головних завдань у підготовці вчителя Нової української школи є формування високого рівня цифрової компетентності, яка підвищує ефективність його роботи, суттєво розширює візуалізаційні функції педагога та сприяє визначенню траєкторії розвитку навичок. У 2021 році Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 року, що вказує на важливість цього підходу у формуванні педагога Нової української школи.

Актуальність Програми впливає з необхідності підготовки керівника/вчителя до формування цифрової компетентності для реалізації завдань професійної підготовки шляхом опанування новітніми практиками з урахуванням потреб педагогів, держави та суспільства в цілому. Підвищення цифрової компетентності вчителя для забезпечення якісної освітньої роботи можна досягти, опанувавши програму, яка спрямована на результати.

Загальні положення

Цифрова компетентність керівників/учителів передбачає розуміння тенденції розвитку цифрових технологій, застосування їх досягнень для викладання в закладах загальної середньої освіти. Впровадження цифрових технологій в освітній процес підкріплюється нормативно-правовими документами щодо стандартів і вимог до цифрової компетентності педагога.

Згідно з Професійними стандартами керівника та учителя має розвиватися й система підвищення кваліфікації. Організації, які пропонують курси підвищення кваліфікації, зможуть орієнтуватися на формування й розвиток відповідних професійних компетентностей керівника/учителя. Важливо, щоб керівники/учителі могли реалізувати своє право на вибір підвищення кваліфікації і, співвідносячи свої потреби і пропозицію, могли ухвалювати вдалі рішення, як і де вдосконалювати професійні вміння.

Програму підвищення кваліфікації (далі – Програма) педагогічних працівників за напрямом «Використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку» складено на основі на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку

цифрової компетентності (Наказ МОНУ №1340 від 10 грудня 2021 року) і розроблено відповідно до сучасної державної освітньої політики щодо впровадження концепції Нової української школи та, а також:

- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про повну загальну середню освіту»;
- Національної доктрини розвитку освіти;
- Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти;
- Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року;
- професійних стандартів: «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» / «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.12.2020 № 2736);
- Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки (Постанова КМУ від 09.10.2020 №932);
- Концепції громадянської освіти в Україні (Постанова КМУ від 03.10.2018 №710 -р);
- Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»;
- Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа);
- Концепції Нової української школи;
- Положення про атестацію педагогічних працівників (наказ МОН України від 09.09.2022 р. № 805)

Метою Програми є «підвищення цифрової компетентності слухачів, підготовка їх до подальшої роботи в сучасних умовах організації освітнього процесу в закладах освіти з урахуванням основних напрямів державної політики у галузі освіти, зокрема її цифровізації та європейському вектору розвитку».

Обсяг Програми: 30 год (1 кредит ЄКТС)

Форма реалізації Програми: – денна/дистанційна/змішана форма.

Графік навчального процесу: одна сесія 30 годин (упродовж тижня, по шість годин щоденно з можливістю подальшої підтримки педагогічного працівника через дистанційне навчання за планом програми).

Строки реалізації Програми: упродовж тижня (5 робочих днів).

Кількість слухачів у групі: 25-30 осіб.

Вартість освітніх послуг: на договірних умовах.

Місце виконання Програми: Навчально-науковий центр підвищення кваліфікації ДВНЗ «Ужгородський національний університет» та за місцем знаходження замовника. Якщо підвищення кваліфікації відбувається за місцем замовника то проводиться організація трансферу за кошти замовника.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації.
 За результатами опанування програми особи, які пройшли повне навчання отримують свідоцтво, в якому зазначається змістові напрями навчального плану Програми та обсяг навчальних годин, яке дозволяє здійснювати професійну діяльність у закладі загальної середньої освіти за посадою «керівник/учитель закладу загальної середньої освіти з відповідного предмету» упродовж кожного року, підвищувати кваліфікаційний рівень відповідно Положення про атестацію педагогічних працівників (наказ МОН України від 09.09.2022 р. № 805)

Розробники Програми: Навчально-науковий центр підвищення кваліфікації ДВНЗ "УжНУ"

Зміст Програми за напрямом
«Використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку»

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності передбачає набір модулів, що містять очікувані результати навчання за темами та відображають ступінь послідовного набуття даної компетентності. Зміст програми є орієнтовним і може бути зміненим залежно від професійних потреб і цифрової компетентності слухачів. Загальний обсяг Програми – 30 годин (1 кредит ЄКТС), з яких теоретичний виклад навчального матеріалу за допомогою відеолекцій, вебінарів чи відеоконференцій складає 19%, практичні заняття через тренінги, семінари, майстер-класи тощо – 42%, а також самостійна робота слухачів – 39%.

Модулі Програми формування цифрової компетентності керівника/вчителя	Перелік тем модулів
Формування системи професійних компетентностей керівника/учителя	Тенденції розвитку освіти XXI століття
	Інноваційні педагогічні технології
	Інтерактивні технології навчання
	Використання інтернет-сервісів у роботі керівника/вчителя
Упровадження ІКТ та інноваційних педагогічних технологій в освітній процес	Актуальність і значимість використання ІКТ у роботі педагогів
	Організація комунікації для навчальної діяльності
	Хмарні технології для інформатизації освіти
	Технології дистанційного навчання
Сучасне програмування у контексті шкільної освіти	Алгоритмізація та програмування
	Засоби навчання основ алгоритмізації в закладі загальної середньої освіти
	Вебпрограмування

	Програмування мобільних додатків
<i>Цифровий кейс керівника/вчителя як сучасна інноваційна технологія в освітньому середовищі</i>	Основи створення вебсайтів
	Візуалізація даних в освітньому процесі. Інфографіка
	Мультимедійні системи
	Захист інформаційних ресурсів

Очікувані результати Програми щодо формування цифрової компетентності керівника/вчителя

Назва модуля Програми	Очікувані результати щодо формування цифрової компетентності
<i>Формування системи професійних компетентностей керівника/вчителя</i>	– здатність до формування системи професійно-педагогічних компетентностей керівника/вчителя; – здатність до впровадження нових освітніх та педагогічних технологій у професійну діяльність відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти, запитів громадянського суспільства, освітніх потреб споживачів освітніх послуг;
<i>Упровадження ІКТ та інноваційних педагогічних технологій в освітній процес</i>	– здатність до дидактично обґрунтованого використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою підвищення якості освітнього процесу; – здатність до проведення уроків з фаху з використанням засобів інформаційних технологій;
<i>Сучасне програмування у контексті шкільної освіти</i>	– здатність до використання педагогічних програмних засобів з метою підвищення якості освітнього процесу; – здатність до реалізації автоматизованого педагогічного контролю;
<i>Цифровий кейс учителя як сучасна інноваційна технологія в освітньому середовищі</i>	– здатність застосовувати цифрові технології в навчанні та на роботі, у публічному просторі та приватному спілкуванні; – здатність формувати належний рівень інформаційної та медіа грамотності.

Розроблена Програма для підвищення кваліфікації щодо формування цифрової компетентності вчителя мають обсяг 30 годин (1 кредит ЕКТС) та містить перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться, поряд з формуванням цифрової компетентності, а також очікувані результати навчання.

Загальні і професійні компетентності

Перехід до Нової української школи неможливий без підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів. Міністерством економіки було затверджено Професійний стандарт для вчителя закладу загальної середньої освіти. Він містить опис основних педагогічних функцій, встановлює єдині вимоги до загальних та фахових компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти, допуску вчителів до роботи та до умов праці.

У Професійних стандартах вказано на те, що необхідно для кожного керівника і вчителя, його професійні компетентності. Зокрема *громадянська компетентність*, яка об'єднує саме ті вміння, які є ключовими для кожного громадянина, щоб комфортно почуватися поруч з іншими людьми, мати

змогу проявити цінності, певні риси характеру, професійні якості тощо. Дуже близька до цієї компетентності є *соціальна*, тобто вміння проявляти себе як громадянин, здатність комунікувати, налагоджувати зв'язки, домовлятися, аналізувати свої цінності, орієнтуватись у просторі. *Компетентність самовираження* дозволяє проявити риси характеру, свої професійні компетентності. Крім того, дуже актуальна для сучасників *лідерська компетентність*, адже кожен учитель фактично є лідером, бо він веде за собою, він у цілому працює з великим колективом (як учнівським, так і батьківським), а ще перебуває у великих колективах колег. Не менш важливою є *підприємницька компетентність*, оскільки педагог як сучасна особа має розуміти ситуацію, яка складається, має ухвалювати дуже швидко рішення, які будуть вигідними для колективу, для закладу освіти, для вчителя зокрема тощо. Тому, безперечно, *підприємницька надсучасна компетентність* є наскрізною для вчителів.

Професійний стандарт містить перелік трудових функцій і професійних компетентностей педагога, бо кожна трудова функція передбачає певний набір професійних компетентностей. До трудових функцій належать:

- 1) навчання предметів (інтегрованих курсів);
- 2) партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу;
- 3) участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища;
- 4) управління освітнім процесом;
- 5) безперервний професійний розвиток.

Функція навчання предметів (інтегрованих курсів) об'єднує три компетентності:

– *мовно-комунікативну компетентність* – вміння спілкуватися, виражати думки, порозумітися з іншими, переконувати, аргументувати, вмотивувати, слухати і чути тощо;

– *предметно-методична компетентність* – знання методики навчання, бо теорія і практика в симбіозі дають, звісно, бездоганний результат;

– *інформаційно-цифрова компетентність або інформаційно-комунікаційна компетентність* – впевнене та водночас критичне застосування ІКТ для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні; інформаційна й медіаграмотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці; розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

Партнерська функція об'єднує три компетентності: *психологічну, емоційно-етичну та педагогічного партнерства*. Трудова функція участі в організації безпечного та здорового освітнього середовища об'єднує такі компетентності: *інклюзивну, здоров'язбережувальну, проєктувальну*.

Функція управління освітнього процесу пов'язана з *прогностичною компетентністю* – прогноз як керівника, так і вчителя, який планує освітній процес, який передбачає, що може бути в тій чи іншій ситуації, організовує

діяльність учнів, застосовує різні форми, методи, технології. З цією компетентністю пов'язані організаційна та оцінювально-аналітична.

Важливим елементом в підготовці нових кадрів є безперервний професійний розвиток, який пов'язаний з інноваційними методами, *здатністю до навчання впродовж життя*, здатністю проводити та формувати зворотний зв'язок.

Кар'єра вчителя відбувається поетапно. Після здобуття освіти педагог є молодим фахівцем, який щойно прийшовши до школи, має кваліфікаційну категорію вчитель-спеціаліст. Згодом учитель розвивається і проходить інші щаблі професійної кар'єри – учитель другої кваліфікаційної категорії, першої і вищої. Як видно з аналізу Професійних стандартів керівника і вчителя закладу загальної середньої освіти, важливе місце у ньому займає формування *інформаційно-цифрової компетентності*, адже швидкі темпи розвитку цифрових технологій та інноваційних засобів навчання ставлять перед педагогами Нової української школи нові вимоги до знань, умінь, навичок та формування їх професійної компетентності, що вимагає особистісного розвитку та безперервного самовдосконалення

Формування *цифрової компетентності* педагога актуальне не тільки для вчителів інформатики, а й педагогів з різних навчальних дисциплін, зокрема: українська мова та література, зарубіжна література, англійська мова та література, історія, математика, фізика, хімія, біологія, початкове навчання, музичне мистецтво, трудове навчання, фізичне виховання, а також для вихователів груп продовженого дня тощо. Тому групи слухачів формуються відповідно до запитів педагогічних працівників, а саме вчителів різних освітніх галузей. Найбільшу активність щодо підвищення кваліфікації зафіксовано у період літніх та зимових канікул.

Очікувані результати підвищення кваліфікації передбачають набуття таких умінь і навичок:

Знання і розуміння

- сучасних тенденцій розвитку освіти взагалі, загальної середньої освіти;
- соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері загальної середньої освіти;
- особливостей процесів організації освіти дітей шкільного віку;
- основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання у розрізі цифрової грамотності;
- способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні;
- концепції інклюзивної освіти.

Розвинені вміння

- вміння здійснювати траєкторію власного професійного розвитку;
- проєктувати безпечне, безбар'єрне, здорове, розвивальне, інклюзивне, культуромовне освітньо-розвивальне середовище з використанням здоров'язберезувальної, проєктувальної та цифрової компетентностей;

- організувати педагогічну діяльність на компетентнісних засадах (прогнозування, проєктування, оцінювання тощо);
- конструювати та реалізувати сучасні програми навчання здобувачів освіти із використанням різноманітних методів, форм і технологій;
- діагностувати освітній процес і скласти індивідуальні освітні маршрути для становлення дитини як особистості, громадянина, новатора;
- вміти налагоджувати партнерську взаємодію з різними інституціями, які працюють в інтересах дітей;
- проаналізувати міжнародний досвід професійного розвитку учителя, визначити сильні й слабкі сторони, можливості та ризики, спроектувати власне бачення впровадження кращих міжнародних та українських практик у професійну діяльність.

Диспозиції (цінності, ставлення)

- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх здобувачів загальної середньої освіти;
- просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність);
- рефлексія власної професійної практики;
- бажання розвивати власну професійну компетентність.

Форма проведення занять: Навчальні заняття за програмою курсу проводяться – засобами лекційного викладу матеріалу (тематична лекція, інструктивна лекція, інтерактивна лекція з елементами панельної дискусії, лекція-презентація, проблемна лекція, лекція-дискусія, лекція-прес-конференція, лекція з елементами практичного заняття), практичних занять (тренінгів, майстер-класів, моделювання освітньої діяльності, круглих столів, дискусій, тренувальних вправ, авторських студій, самостійної роботи у вигляді моніторингу та оцінки результатів пропонованих освітніх змін, тестів).

Самостійна робота слухачів передбачає завдання, спрямовані на вивчення нормативно-правових актів та інструктивно-методичних листів, актуальних питань щодо організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

У програмі передбачається підготовка й захист підсумкової роботи (випускна робота, творчий проєкт) з питань предметно-наукової та методичної підготовки за фахом.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі обирають: складання підсумкового теста, який складається з 30 тестових завдань, одне тестове завдання оцінюється в 1 бал, або виконання творчого проєкту. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники – 30 балів. Прохідний бал – 20 балів.